

SIMPOZIONUL „GEOARHEOLOGIA TUMULILOR ÎN EUROPA ANTICĂ (MILENIUL I Î.E.N. – MILENIUL I E.N.)” ORGANIZAT LA COSENZA/CALABRIA (IUNIE 1993)

Consiliul Național al Cercetării din Italia, prin *Istituto di Ricerca per la Protezione Idrogeologica nell'Italia Meridionale ed Insulare (IRPI)* împreună cu Institutul de arheologie al Academiei de Științe Bulgare, a organizat în zilele de 15-19 iunie la Cosenza (Calabria) o interesantă Conferință internațională cu tema „Geoarheologia tumulilor în Europa antică (mileniul I î.e.n – mileniul I e.n.)”. Prof. V. Rizzo (IRPI), ajutat în unele acțiuni de dr. D. Gergova de la Institutul de Arheologie din Sofia, este, de fapt, cel care a inițiat și a organizat în toate detaliile această manifestare științifică, făcând o risipă enormă de energie. Succesul Conferinței a răsplătit din plin aceste eforturi. La Conferință, desfășurată sub patronajul Consiliului Europei și al Universității provinciei Calabria, au participat arheologi, istorici, geologi și geofizicieni din Albania, Belgia, Bulgaria, Cehia, Croația, Grecia, Italia, Macedonia, Polonia și România.

Organizat deopotrivă pentru dezlegarea enigmei „Cozzo Rotonda”, dar și în general pentru lărgirea informației asupra mormintelor tumulare de pe o arie mult mai întinsă, Conferința a avut o temă nu doar interesantă, ci și de o mare actualitate pentru specialiști. Comunicările și discuțiile prilejuite de această manifestare științifică au avut ca obiect metodologia și rezultatele investigațiilor arheologice în tumuli din diverse zone ale Europei, precum și cercetările interdisciplinare asupra categoriei respective de monumente. În cursul lucrărilor am prezentat comunicarea „Morminte tumulare în perioada antichității târzii și a marii migrații a popoarelor în spațiul carpto-niprovian”.

În afara celor care au evidențiat descoperiri foarte interesante, mai ales din Bulgaria, Polonia, Grecia, Croația și Macedonia, câteva comunicări au prezentat rezultatele cercetărilor mai noi referitoare la „Cozzo Rotonda”: un tumul de dimensiuni impresionante (înălțime 21 m; diametru 60 x 80 m) și cu o topografie aparte de la Bisignano (Calabria), realizat după toate aparențele printr-o amenajare a unei forme de teren naturale, desprinsă dintr-o terasă înaltă. Monumentul este deocămdată unic în Italia meridională și în legătură cu el rămân încă probleme care urmează a fi clarificate prin cercetările viitoare. Datarea lui și a eventualelor complexe arheologice pe care le adăpostește rămâne neprecizată până la realizarea unei cercetări metodice. Dar un punct important a fost deja câștigat, și anume acela că tumulul de la Bisignano a fost perceput de specialiștii prezenți în același timp ca monument geologic și arheologic. Prin urmare, se impune o atenție deosebită pentru conservarea lui intactă și orice proiect de investigație, fie

arheologică, fie geologică, trebuie conceput și elaborat cu maximă grijă, urmărind cu strictețe acest deziderat.

Succesul incontestabil al Conferinței a fost asigurat în chip evident prin noutățile și clarificările aduse asupra mormintelor tumulare, pe care le-am putea numi cu îndreptățire piramidele Europei. Conferința a reunit un număr consistent de specialiști care au investigat intensiv și vreme îndelungată morminte tumulare în diverse zone ale continentului. La Cosenza ei au analizat și posibilitățile pe care le au îndeosebi arheologii, geologii și geofizicienii pentru a coopera și a găsi explicațiile cele mai pertinente în legătură cu acest fenomen istoric. Este o motivație mai mult decât temeinică, pentru ca acțiunea începută la Cosenza să fie continuată în anii următori prin manifestări științifice similare, cu o tematică fie tot generală, fie eventual mai limitată. Ceea ce trebuie păstrat și amplificat în mod evident este caracterul interdisciplinar al investigațiilor. Locul de desfășurare ar putea fi ales tot în Calabria, dar la fel de bine ele ar putea fi organizate succesiv și în alte țări, acolo unde astfel de monumente se găsesc din abundență.

Lucrările Conferinței de la Cosenza urmează a fi publicate în „Pact. Revue du Groupe Européen pour les Techniques Physiques, Chimiques et Mathématiques Appliquées à l'Archéologie” (Strasbourg), revistă de mare prestigiu nu numai prin valoarea ridicată a lucrărilor tipărite în volumele anterioare, ci și prin promovarea cu înaltă competență și tenacitate a cercetărilor interdisciplinare.

Programul Conferinței a cuprins și vizitarea unor obiective arheologice de mare interes științific, între care se cuvine a menționa cu prioritate orașul Herculaneum, acoperit complet de lavă după erupția Vezuviului din anul 79 d. H. De asemenea, am mai vizitat orașul antic Taormina (Sicilia), tumulul de la Bisignano și Valea râului Busento (în apropiere de Cosenza), sub albia căruia, potrivit informațiilor transmise de istoricul antic Jordanes, în anul 410 d. H. ar fi fost îngropat regele got Alarich I. În sfârșit, de foarte mare interes a fost și vizita la muzeele de la Reggio di Calabria și Metapont, posesoare mai ales a unor colecții de antichități grecești și romane de excepție.

După încheierea lucrărilor Conferinței de la Cosenza am rămas opt zile la Roma, unde, ca oaspete al Institutului Arheologic German, am reușit să realizez, în celebra bibliotecă a acestuia, o scurtă dar consistentă documentare asupra antichităților romane târzii din regiunea Dunării de jos. Ruinele Romei antice au constituit cel de al doilea obiectiv important al ultimului loc de sejur din Italia.

ION IONIȚĂ